

BEWAAR HET PAND

Uitgave tot bevordering van de handhaving der oude Gereformeerde beginselen
verschijnt eens in de veertien dagen

Kommissie van redactie:

Ds. G. Blom, Meerkkerk; Ds. H. C. van der Ent, Katwijk aan Zee; Ds. R. Kok, Soest; Ds. H. van Leeuwen, Elburg; Ds. D. Slagboom, Barendrecht; Ds. M. C. Tanis, Sliedrecht-Centrum; J. van Heteren, Sliedrecht-Centrum en Joh. van der Lee, Alphen aan den Rijn.

Redactie:

Ds. G. Blom, Prinses Marijkeweg 13,
Meerkkerk. Telefoon 01837 - 357

Administratie:

Joh. van der Lee, Kwartelstraat 74, Alphen aan den Rijn, telef. 01720 - 73814, postrekening 70.43.50, t.n.v. de administrateur van „Bewaar het Pand” te Alphen aan den Rijn. Abonnementenprijs f 10,- per jaar. Abonnementenprijs voor de Ver. Staten en Canada 5 dollar per jaar. Advertenties f 0,20 per mm. Btj kon-trakt korting.

MEDITATIE

Een Oud-Testamentische zaligspreking

Psalm 146 : 5 „Welgelukzalig is hij, die de God Jacobs tot zijn Hulp heeft, wiens verwachting op de Heere zijn God is.

Ook in het Oude Testament lezen we reeds zaligsprekingen. Vooral in de Psalmen komen ze vaak voor. De eerste psalm begint met: „Welgelukzalig is de man, die niet wandelt in de raad der goddelozen”. Ook in Ps. 146 komt zo'n zaligspreking voor. Wat houdt nu zo'n zaligspreking in? Een zaligspreking is eigenlijk een jubel. Een jubelende erkenning van het wonderbaarlijke feit dat iemand in een toestand van het hoogste geluk verkeert. Nu wordt hij zalig gesproken, in Ps. 146, die de God Jacobs tot zijn Hulp heeft.

Wie deze psalm aandachtig leest, die ziet dat mensenhulp hier wordt afgewezen. Door de val en ongehoorzaamheid van onze voorouders in het paradijs kan er geen mens meer worden zalig gesproken. Er kan van de mens alleen maar gezegd worden dat hij verloren ligt. Nu zit het ons, verloren mensen van nature, zo in het bloed om toch hulp en bijstand te zoeken bij de mens. Daarom waarschuwt de psalmist: „Vertrouwt niet op prinsen, op des mensenkind, bij hetwelk geen heil is”. Juist vandaag in 1974 is deze waarschuwing actueler dan ooit tevoren. De macht van de mens en de middelen, die in zijn hand zijn, oefenen een geweldige aantrekkingskracht op ons uit. En deze middelen liggen als het ware voor het grijpen. Maar ook van de prinsen, van de aanzienlijken, de rijken, de machthebbers, de mensen van wetenschap en techniek, geldt dat ze eenmaal de weg zullen gaan van alle vlees. Daarom: „Vervloekt is de man, die op een mens vertrouwt en vlees tot zijn arm stelt”. Calvijn zegt dat wie op mensen betrouwen, afhankelijk zijn van een ademtocht, een ademtocht die in één ogenblik verdwijnt. Zo is het van 's mensen kant bezien een afgesneden zaak, er is geen hulp van te verwachten. En waar we dan nog hulp van meenden te kunnen verwachten, n.l. van de prinsen, dan wordt ook dat ons hier nog uit handen geslagen.

Daartegenover staat: „Welgelukzalig is hij die de God Jacobs tot zijn Hulp heeft”. In de verzen 6 - 9 wordt de almacht Gods bezongen. Hij is de Schepper van hemel en aarde, van de zee en al wat daarin is. Hij houdt trouw in eeuwigheid, Hij doet de verdrukte recht, geeft de hongerige brood, maakt de gevangenen los, opent de ogen der blinden, richt de gebogenen op, heeft de rechtvaardigen lief en houdt de weduwe en wees staande. Wie is nu te vergelijken met zo'n machtige God?

Het is zo opmerkelijk dat deze God nu genoemd wordt Jacobs God. Juist in het leven van Jacob komt zo geweldig rijk uit hoe gelukkig degene is, die zijn verwachting op de Heere zijn God heeft gesteld.

Jacob meende door list en bedrog zichzelf wel te kunnen redden. Tengevolge daarvan leidde hij

een zwervend en moeitevol leven. Als de Heere hem aan zichzelf had overgelaten, dan was Jacob, de bedrieger, door eigen schuld voor eeuwig verloren gegaan. Maar Jacob heeft de Heere als zijn God en Helper nodig leren krijgen. Eerst meende hij het zelf wel te kunnen klaren, maar God leerde 't hem wel anders. Jacob kende een heerlijk Bethel, steeds inniger gaat hij bidden, het werd de kracht van zijn leven om bij de Heere hulp te zoeken. Zo leerde hij uiteindelijk als een hulpeloze te smeken om genade. Bij Pniel roept hij uit: „Heere ik laat U niet gaan, tenzij Gij mij zegent”. Wat God voor Jacob is geweest, lezen we in Gen. 48, waar hij tegen Jozef zegt:

„De God voor wiens aangezicht mijn vaders gewandeld hebben, die God Die mij gevoed heeft, van dat ik was tot op deze dag en Die mij verlost heeft van alle kwaad”. Als Jacob op 147-jarige leeftijd op z'n sterfbed ligt, mag hij door genade uitroepen: „op Uw zaligheid wacht ik Heere”.

Hoe bijzonder rijk komt zo Gods macht en trouw uit in Jacobs leven. Wat spreekt het bovendien van Gods oneindige en eenzijdige zondaarsliefde, dat Hij Zijn Naam wil verbinden aan een man als Jacob. Als er gestaan had „De God van Abraham”, dan hadden we opgezien tot Abraham, de vader aller gelovigen. Maar zo is de naam „Jacobs God” een heerlijk evangelie dat God diep schuldige mensen als Jacob wil aanzien.

Daarom zond God ook Zijn eniggeboren Zoon.

Om Christus wil kan God Jacob aanzien en hem genadig zijn. Jacobs God, dat is de God van erbarming, van genade, van vergeving in de Heere Jezus Christus. Daarom biedt dit troost voor elendigen, voor zondaren als Jacob.

De vrucht van het geloof in de God van Jacob is het verwachten. Dan gaan ze van Hem uitkomst en hulp verwachten. De Enige die nog redden kan is de Heere. Daarom wachten ze Zijn hulp in. Het woord dat hier voor verwachten gebruikt wordt, kan ook weergegeven worden door hopen en vertrouwen. Verwachten is dan ook heel iets anders dan een afwachtende houding aannemen. Verwachten is eigenlijk het loslaten van jezelf, van al de menselijke zekerheden en mogelijkheden. Dan gaan we onszelf en al het andere wantrouwen. In de weg van het „zichzelf mishagen”, zich voor God verootmoedigen, zich restloos aan Hem overgeven, het van Hem gaan verwachten, op Hem hopen en vast in Hem vertrouwen. Door Zijn Woord en Geest werkt de Heere dat. Dan past de Heilige Geest het Woord toe aan het hart, dan wordt het oog geopend voor de rijkdom, die er in de Heere gelegen is. Zo wordt er als een Jacob gebeden en gesmeekt om de zegen des Heeren.

Wat een troost komt er dan uit deze tekst, tot allen, die net als Jacob God hebben leren nodig krijgen. Al zijn ze dan nu nog midden in een zwervend en moeitevol leven, het staat er: „Welgelukzalig is hij die de God Jacobs tot zijn hulp heeft, wiens verwachting op de Heere zijn God is”. Hij helpt nog, want Hij heeft bij ene Held voor Isrel hulp beschoren. Daarom is er hulp, hoop en verwachting mogelijk. Want Jacobs God is de Almachtige, Die belooft ook in het dal van de schaduw des doods bij de Zijnen te zijn. Damwoude. A. van de Weerd.

VAN DE ADMINISTRATIE

Vakantietijd is ook voor de administratie, 's jaarlijks een rustige tijd, wat wij ook thans weer doormaken. Toch mochten we een zes-tal nieuwe abonnees inschrijven wat wij weer in dank mogen vermelden. Ook ontvingen wij nog enkele giften, in totaal f 53,50, eveneens daarvoor, hartelijk dank. Komt vrienden en vriendinnen van Bewaar het Pand, ook in vakantietijd ons blad niet vergeten, wellicht is er thans gelegenheid bekendheid aan ons blad te geven. Wij zijn zelf niet met vakantie, zodat wij dagelijks uitzien naar reacties. Een kleine herinnering willen wij gaarne doorgeven, n.l. dat de achtste Ontmoetingsdag D.V. zaterdag 24 augustus in Zwolle gehouden zal worden waarover U in dit blad elders meer van kunt lezen. U hoopt toch ook aanwezig te zijn? Adm. Bewaar het Pand, Kwartelstraat 74, Alphen a/d Rijn. Giro 70 43 50. v. d. L.

HET EVANGELIE VAN CHRISTUS

8.

In de behandeling van kerkelijke geschillen is een levendig besef van de ernst der zaak van grote betekenis. Want die zaak komt in behandeling onder aanroeping van Gods naam, voor Zijn aangezicht. Zodat het een zaak is die geldt de eer van Zijn Naam en het heil van Zijn kerk. Aanvankelijk dacht men niet zo diep na over het gebod van de ceremoniële wetten in de gemeenten van Christus. Het was dan ook niet opzettelijk verboden die wetten te onderhouden, dat beschouwde men niet als zonde, al waren al die ceremoniële wetten in Christus vervuld. Het was niet meer dan een aangenomen nagedachtenis aan het goede dat daarin weleer gesmaakt mocht worden.

Paulus was daarin zeer verdraagzaam, als hij zegt: „En ik ben de Joden geworden als een Jood, opdat ik de Joden winnen zou,” waarop hij liet volgen: „degenen die onder de wet zijn, ben ik geworden als onder de wet zijnde, opdat ik degenen, die onder de wet zijn, winnen zou.” En zo was hij de zwakken geworden als een zwakke, opdat hij de zwakken winnen zou.

Maar wanneer in Jeruzalem gesproken wordt over de onderhouding van die ceremoniële wetten, zegt Paulus: „Dewelken wij ook niet een uur hebben geweken met onderwerping, opdat de waarheid van het Evangelie bij u zou verblijven.” Zodat dezelfde zaak, doch met een andere inhoud, daar de waarheid van Christus geldt. Sommige dwaalgeesten leerden dat men de besnijdenis tot verbinding aan de wet moest aanvaarden om tot het geloof in Jezus Christus te komen. En daarmee werd het beginsel van eigengerechtigheid op de voorgrond gesteld om de gerechtigheid van Christus weg te drukken. Dat werd door Paulus als een gruwel van ongerechtigheid aangemerkt tot verlies van de waarheid. En daar de Waarheid van Christus in hem was, om die allerwege te verkondigen, en te planten onder de Galaten, kon hij het niet verdragen dat die door leugengeesten uitgedreven werd. Paulus waakte over het erfdeel des Heeren, daar het alleen door de Waarheid getroost, gesticht en gesterkt kon worden tot zaligheid. En zo werd Paulus niet alleen aangetast in zijn leer, maar ook in de waardigheid van zijn ambtelijke bediening. Want de andere apostelen waren veel waardiger en meer betrouwbaar dan hij. Zo trachtte men hem alle moed te benemen om verder te gaan.

Daarop antwoordde hij: „En van degenen die geacht waren, wat te zijn, hoedanigen zij eertijds waren, verschilt mij niet, want die geacht waren, hebben mij niets toegebracht.”

Wat te zijn, door zich te beroepen op zijn eertijds, heeft in de gemeente des Heeren geen bestaansrecht, want de Heere Jezus is alles voor de slechtsten der zondaren om zalig te worden. Maar nu moeten we niet denken dat de apostelen, al hadden zij aan de voeten van de Heere Jezus gezeten om onderwezen te worden in de heilsfeiten, daarom wat waren boven Paulus. Dat is door hen ook niet betuigd, maar het werd door de tegenstanders naar voren gebracht om hem te krenken.

De Heere neemt de persoon des mensen niet aan. Dit is een les die zij van de Heere geleerd hadden tot diepe verootmoediging voor Zijn aangezicht. En bovendien was hem door de andere apostelen ook niets toegebracht, want Paulus had zijn innerlijke beleving en zijn apostolische opdracht rechtstreeks van de Heere ontvangen.

En als dat nog niet genoeg is tot beschaming van zijn tegenstanders, dan laat de apostel ons iets zien van het tegenovergestelde: „Maar daarentegen, als zij zagen, dat aan mij het Evangelie der voorhuid toebetrouwd was, gelijk aan Petrus dat der besnijdenis, Die wrocht ook krachtiglijk in mij onder de heidenen.”

Zij hadden elkaar dus in de Heere mogen ontmoeten omtrent het geestelijke leven en de ambtelijke bediening. Dat was een wapen in de hand van Paulus tegenover de laster van zijn tegenstanders onder de Galaten tot eer van de Heere. En dat werd staande deze vergadering in Jeruzalem bezegeld met de rechterhand der gemeenschap. „En als Jacobus en Cefas en Johannes, die geacht waren pilaren te zijn, de genade, die mij gegeven was bekend, gaven zij mij en Barnabas de rechterhand der gemeenschap, opdat wij tot de heidenen en zij tot de besnijdenis zouden gaan.”

Voor het aangezicht des Heeren geven zij elkander de rechterhand der gemeenschap tot eer van Zijn naam en tot beschaming van de vijand, opdat het Evangelie van Christus met des te meer vrijmoedigheid in Hem verkondigd zou worden. Zij mogen elkaar vasthouden in het geloof, om voor één en dezelfde zaak te strijden tot uitbreiding van Gods Koninkrijk.

In deze rechterhand der gemeenschap is de rechterhand des Heeren. En al wordt het niet altijd even duidelijk beleefd, zo wordt het toch telkens weer door de oprechten bekend: „Gij hebt mijn rechterhand gevat,” om mij vast te houden en te leiden op het rechte spoor. Ja, dan zijn wij gedurig dicht en soms heel dicht bij de Heere. Maar vanuit onszelf staan wij altijd weer links tegenover de Heere, want vanuit ons verdorven bestaan, volgen wij niet. Laten we daar rekening mee houden, opdat Zijn rechterhand ons steeds meer dierbaar zou worden. De Heere wil dat wij ons in al de omstandigheden van het leven met een kinderlijke afhankelijkheid vastklampen aan Zijn vaderlijke hand om door Hem geleid te worden in het rechte spoor.

En zo is tot op de dag van heden de rechterhand der gemeenschap van grote betekenis om elkaar in de leer die naar de Godzaligheid is, vast te houden en gezamenlijk op te trekken in de strijd voor de naam en zaak des Heeren. Dan wordt het verstaan dat men elkaar van de Heere heeft ontvangen om van hart tot hart met elkaar te spreken.

Hieraan werd deze bepaling toegevoegd: „Alleen, dat wij de armen zouden gedenken; hetwelk zelf ik ook benaastigd heb te doen.”

Maar het onderhouden van de armen is niet een werk der wet, gelijk de andere werken waarvan gesproken is, maar een werk der barmhartigheid, dat ons aan de barmhartigheid des Heeren doet denken. Want Zijn ingewanden rommelen van barmhartigheid, om vanuit Zijn ontfermende liefde de armen van geest weldadigheid te bewijzen. (Galaten 2 : 5 - 10).

Soest

Kok.

ONZE 8e ONTMOETINGS DAG

Het is nu wel algemeen bekend, dat we onze 8e ontmoetingsdag van vrienden en vriendinnen van „Bewaar het Pand”, D.V. zaterdag 24 augustus a.s. te Zwolle in de Grote Kerk hopen te houden.

MORGENSAMENKOMST, aanvang 10.30 uur :
De sprekers zijn:

Opening: Ds. G. Blom
Spreker: Ds. H. van Leeuwen
Onderwerp: „Gericht en heil”
Slotwoord: Ds. R. Kok.
Pauze

MIDDAGSAMENKOMST, aanvang 2 uur :

Opening Ds. P. Sneepe
Spreker: Ds. M. C. Tanis
Slotwoord: Ds. H. C. van der Ent

In het nummer van 8 augustus a.s. hopen we de finitieve gegevens te kunnen verstrekken. Dan zullen we D.V. ook nadere mededelingen doen omtrent parkeergelegenheid en alles wat verder van belang is.

De Heere geve ons weer een echte ontmoetingsdag in Zijn gunst.

B.

Naar de katechisatie

(157)

DE WET DES HEEREN

Het zesde gebod (slot)

„Zachtmoedigheid bewijzen”. Het betekent: zacht van gemoed zijn. Hierbij denken we aan het woord van de Spreukendichter, hoofdstuk 15 : 1: „Een zacht woord keert de grimmigheid af, maar een smartend woord doet de troon oprijzen.” Wanneer iemand een zachtmoedig karakter heeft als een algemene deugd, wil dat nog niet zeggen, dat men dan een slappeling zou zijn, die alles maar toegeeft en wat toch te bestraffen is.

De mens is van nature niet zo zachtmoedig. O, wat kan zijn oordeel en houding tegenover de naaste hard en bitter zijn.

De zachtmoedigheid als vrucht des Geestes groeit dan ook niet op eigen akker, maar wordt beoefend door de genade en kracht van Christus, Die op eigen akker, maar wordt beoefend door de genade en kracht van Christus, Die tot de vermoeiden en beladenen sprak: „En leert van Mij, dat Ik zachtmoedig ben en nederig van hart.”

„Barmhartigheid en alle vriendelijkheid bewijzen”.

Ook ten opzichte van deze karaktereigenschap dienen we te onderscheiden of zij is een „algemene gave” of „vrucht des Geestes”.

Er zijn heel veel liefdadigheidsinstellingen. We horen zelfs van een „wereld-diakonaatschap”. Nu is zeer zeker barmhartigheidsbetoon tegenover „ellendigen” en „deerniswaardigen” een prijszenswaardige zaak, die rijke stoffelijke zegen afwerpt. Maar... hoe staat men tegenover de betrachtting van de EERSTE tafel van Gods wet? Helaas, dan zien we veelal een schromelijke veronachtzaming, ja, een verlaten en verwerpen van wat God allereerst en alleen toekomt, namelijk Hem te vrezen en Hem te dienen naar ZIJN Woord en overeenkomstig Zijn inzettingen! Er is zoveel filantropie-betoon, dat uit het „humanistisch” beginsel voortkomt, het beginsel van de „mensen-van-goede-wille”, van de „medemenselijkheid”.

Maar laten we elkander goed verstaan, barmhartigheid en vriendelijkheid bewijzen jegens de naaste is alleszins prijszenswaardig en noodzakelijk. Jezus veroordeelde dan ook niet het onderhouden van de Wet bij de rijke jongeling. Maar het was een uiterlijke onderhouding, waarin hij de grond zijner zaligheid zocht te vinden. De „liefde Gods” onthak bij hem en daarom ging hij toch „bedroefd” weg. Hij had er zijn rijkdom niet voor over om Jezus te volgen.

Een weldaad van genade is het, om de barmhartigheid te betrachten als „vrucht des Geestes”, die in het leven der dankbaarheid van Gods kind gekend wordt. Dan vloeit deze deugd voort uit de beleving van het wonder van Gods genade, waarvan Paulus mocht belijden: „Mij, de grootste der zondaren is barmhartigheid geschied!” Ja, dan getuigt Christus in Zijn „zaligsprekingen”: „Zalig zijn de barmhartigen, want hun zal barmhartigheid geschieden.”

„Zijn schade, zoveel als ons mogelijk is, afkeren en ook onze vijanden goed doen.”

Wij leven in een vermaterialiseerde en egoïstische tijd. Wat kan concurrentie-strijd op zake tend moeilijk maken voor zijn levensbestaanlijk gebied het zakenleven van de mens ontzet. En de praktijk van het leven is helaas, dat we

nu niet zo spontaan erop uit zijn om het voordeel van onze naaste te zoeken. Het „ben ik mijns broeders hoeder” zit wel in ons bloed. Ook Gods kinderen zijn niet altijd op hun plaats, wat dat betreft. 't Is heel erg, wanneer de wereld hier verwijtend de vinger opheft. Men heeft wel eens opgemerkt: kan een bekeerd mens eigenlijk wel handel bedrijven? Ja, hier liggen wel veel voetangels en klemmen, maar genade-bearbeiding kan dit toch mogelijk doen zijn. Dat kan wel eens wat vermindering van verdiensten meebrengen, maar ook dat doet genade verdragen. Anderzijds doet de Heere Zijn volk wel eens wondere uitkomsten beleven. In dat opzicht blijft psalm 146 : 5 (onber.) rijke troost bieden voor een afhankelijk volk aan de troon der genade. Kent u, lezer(es) ook hiervan iets?

„En ook onze vijanden goed doen”.

Ook dat zal kunnen geschieden in de beleving van het rijke genadewonder: dat „vijanden met God verzoend worden,” en dat uit de eeuwige onbegrijpelijke liefde Gods, uit Zijn eeuwig welbehagen! Die wordt van een hater Gods en van zijn naaste... een liefhebber van God en van zijn naaste. En is die naaste zelf een vijand van God en van Zijn dienst, dan zal die liefhebber van God met bewogenheid des harten zijn naaste vermanen en die zoeken en behouden.

Is u van een vijand een vriend Gods geworden?
E. v. L.

DE PREDIKING VAN DE NADERE REFORMATIE

3

Dr. Brienens komt nu tot de preken na G. Voetius, namelijk die van W. A. van Brakel en B. Smytegelt, de bevindelijken.

Brakel wist bevindelijk, religieus-psychologisch, toepasselijk en onderscheidenlijk te preken. Bij hem treedt de klassifikatiemethode soms zeer **duidelijk** aan het licht en is zij in een **ordelijk schema** verwerkt. Hiermee zijn we dan ook werkelijk in een **volgende fase** van de prediking van de Nadere Reformatie gekomen, in de periode na G. Voetius.

De volgende prediker voor wie nu onze aandacht gevraagd wordt is **Bernardus Smytegelt**. Zijn preken hebben gewoonlijk dezelfde opbouw. Hij was een **aktueel prediker**. Hij was ook een **boeteprediker**, ook een **troostgezent**, tenslotte ook een **mystieke prediker**. Smytegelt onderscheidt verschillende klassen onbekeerden, evenals verschillende klassen onder Gods kinderen. Hij is in zijn preken één van de meest geëigende en geliefde vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie. Hij gebruikt de klassifikatiemethode op overduidelijke wijze. Steeds is er een bepaalde volgorde. In zijn prediking komt de Heere Jezus Christus weinig en niet zo zeer in Zijn heilshistorische verlossingsarbeid, maar meer in Zijn heilsordelijke betekenis voor. De Christen in zijn heilsordelijke beleving staat meer op de voorgrond dan Christus in Zijn heilshistorische verlossing. Wel ziet Smytegelt de grote betekenis van de genademiddelen voor het komen tot en het standhouden in het geloof.

Verder behandelt Dr. Brienens preken van F. A. Lampe en Th. v. d. Groe, de systematici.

Lampe is een allegoriserende en een mystieke prediker. Hij hanteert de klassifikatiemethode. Aan de linkerzijde heeft hij verschillende soorten onbekeerde hoorders. Zij hebben geen deel aan de hemelse schatten. Gods beloften zijn voor Gods kinderen. Onder hen zijn verschillende categorieën. De volgorde van het noemen van de bekeerden is bij hem **heilsordelijk** bepaald. Er is een **lijdelijkheidselement** in zijn toespreken van de onbekeerden. De bekommerden tracht hij via kenmerken enz. te overtuigen, dat zij er toch bij horen. Zijn prediking is een **kenmerkenprediking**.

Van der Groe wordt gerekend tot de belangrijkste vertegenwoordigers van de Nadere Reformatie in de 18e eeuw en als één van de invloedrijkste oude schrijvers. Tevens is hij de laatste man van formaat uit deze kring. De opbouw van zijn preken vertoont veel overeenkomst met die van Lampe. De **verklaring** bestaat uit een bevindelijke exegese, waarbij de aangenomen heilsorde de uitleg bepaalt en beheerst. Heel sterk is bij v. d. Groe merkbaar het lijdelijkheidselement als hij de onbekeerden toespreekt. Bij v. d. Groe ko-

„We telkens de gedachte tegen dat het me-
r...eel van de kerkleden en toehoorders onwe-
dergeboren is en zichzelf niet heeft leren ken-
nen. Daarom durft hij ook niet meer te spreken
van „gemeente des Heeren”, maar noemt hij zijn
hoorders ‚mensen’, ‚zielen’ of ‚toehoorders’. Het
gaat om het ware, zuivere en oprechte van de
zondekennis, de boetvaardigheid en de haat te-
gen het kwade. Dit ware hangt samen met recht
gevoelen van de zaken en het bij of uit bevin-
ding kennen ervan, dat wil zeggen: inwendig en
uit het hart. Bij v. d. Groe heerst in zijn preken
een **dogmatische orde** over de exegetische orde
en de dogmatische orde staat parallel met een lo-
gische achter elkaar plaatsen van wat gekend
moet worden. De orde in Van der Groes predi-
king is: men moet zich eerst zondaar gevoelen,
zijn zonden bewenen en voor God erkennen, dan
mag men tot Christus de toevlucht nemen en zich
door Hem laten redden om dan uit Hem te
gaan leven. Dit is een logische en tegelijk een
wettische orde! In de preken van v. d. Groe staat
het **waarschijnlijk** gaan doorvoelen van eigen ellen-
de en het oprecht beleven van de bekering etc.
steeds onder beheersing van de **verkiezing**.

Dr. Brienens geeft in dit hoofdstuk III nog een
**analyse van de klassifikatiemethode: in zijn glo-
bale vormgeving bezien**. Een min of meer uitge-
werkte klassifikatiemethode is niet bij alle pre-
dikers van den beginne aan aanwezig. Er is een-
stemmigheid ten aanzien van de zogenaamde
kardinale cesuur, het onderscheid tussen de be-
nen de onbekeerden, de onwedergeborenen, de on-
keerden, de wedergeborenen, de gelovigen etc.
gelovigen etc. Het passeren van deze cesuur
wordt scherp gemarkeerd door de wedergeboor-
te als de principiële levensomzetting. Deze we-
dergeboorte wordt gezien als het krachtadig
werk van God, van de Heilige Geest, als beke-
ring in engere zin, welke van God ontvangen
kan worden in de weg van het gebruik der mid-
delen, waaraan de mens zelf verder niets kan
toedoen en die de uitverkorenen in elk geval
vóór het sterven meemaken. Zo wordt sterk be-
klemtoond, dat staatsverandering voor behoud
heilsnoodzakelijk is. Er bestaat geen ‚middenweg’.
Er is grote verscheidenheid van klassen, inde-
lingen, categorieën aan de beide zijden van de
kardinale breuklijn. Bij de ene prediker komt het
accent meer te liggen op deze categorie van hoor-
ders en bij de andere prediker weer op die cate-
gorie. Het principe van de orde en volgorde gaat
de klassifikatiemethode beheersen. Uiteindelijk
wordt de spontaan en pastoraal gestelde klassifi-
katiemethode in de prediking van de Nadere Re-
formatie ondergeschikt gemaakt aan, in dienst
genomen van en geheel geïncorporeerd in de
(scholastiek-opgebouwde) dogmatische heilsorde.
Dit kleurt, karakteriseert de klassifikatiemethode
en geeft tegelijk een wettische verstarring aan
dit eigenaardig gegeven in de prediking van de
Nadere Reformatie. Dat is aan het einde van dit
gedeelte de konklusie van de geleerde schrijver.
Voorts geeft Dr. Brienens in hoofd III nog een
**analyse van de klassifikatiemethode: in zijn ho-
miletische verantwoording bezien**. Hij wijst eerst
op twee verschillende visies. J. Hartog konsta-
teert, dat er een discrepantie is tussen de ho-
miletische regels en de preken van die tijd onder
de voetianen. Op datzelfde standpunt staat A.
van der End. T. Hoekstra denkt er anders over.
Dr. Brienens wijdt hieraan bijzondere aandacht.
Hij bespreekt A. Hyperius en zijn genera, J.
Hoornbeek en zijn usus, F. A. Lampe en zijn clas-
ses en trekt dan konklusies en zegt, dat de klas-
sifikatiemethode eerder in de praktijk, al of niet
gestimuleerd door Hoorbeek's usus-methodiek, te
bespeuren valt dan in de theorie. De vraag dringt
nu naar de herkomst van de klassifikatiemetho-
de binnen de prediking van de Nadere Reforma-
tie.

Hierover handelt het volgende hoofdstuk.

B.

Voor de jeugd

Beste Jongelui

Gideon 27 (Richt. 6 : 28,29)

„Als nu de mannen van die stad des **morgens**
vroeg opstonden, zie zo was des Baäls altaar om-
geworpen en de haag, die daarbij stond, afgehou-
wen, en die tweede var **was op het gebouwde**
altaar geofferd.

Zo zeiden zij, de één tot de ander: Wie heeft dit
stuk gedaan? En als zij onderzochten en navraag-
den, zo zeide men: Gideon, de zoon van Joas
heeft dit stuk gedaan”.

De „nachtploeg” heeft zijn werk verricht. Na
volbrachte arbeid is Gideon met zijn mannen
naar huis gegaan. De inwoners van zijn plaats
worden wakker. Het waren getrouwe dienaren
van Baäl en de Paal (het Bos). De zonde van de
wellust, echt een vleeselijke zonde, werd gierig-
lijk door hen bedreven. Zij dankten er hun af-
goden voor, dat ze tenminste nu zichzelf eens
uit konden leven.

Doch wie schetst hun onsteltenis, toen ze des
morgens langs het altaar van Baäl gingen en
zijn vermeende echtgenoot — de paal werd ge-
acht zijn vrouwelijke wederheft te zijn — en tot
de ontdekking kwamen, dat van beiden niets
meer was overgeschoten. In plaats van het Baäls-
altaar dat dagelijks rookte en waarop ze ook nu
hun offers weer wilden gaan brengen, stond er
een altaar, gewijd aan de HEERE, Jahwe, hun
Bondsgod. Daarop rookten nog de smeulende res-
ten van het brandoffer dat men de HEERE had
gebracht.

En wat was nu het gevolg van deze voor hen
trieste aanblik? Er ging voor hen een prediking
van uit. Hebben zij deze prediking ook verstaan?
Misschien vragen jullie: Welke prediking ging
er dan van uit voor hen? Nu opgelet! Hun werd
die gruwelijke afgodendienst, dat dan een ander
gepredikt, dat als zij niet op wilden houden met
hen daartoe brengen zou. Als zij de HEERE niet
wilden dienen, zo als Hij dat in Zijn Woord be-
volen had, dan moesten ze nu zien, hoe het
moest. Zij werden als 't ware met hun neus er
opgedrukt om te zien, dat hetgeen zij tot nu toe
gedaan hadden, kwaad was in de ogen des HEE-
REN en anderzijds hoe de HEERE wilde dat zij
wandelen zouden. Het was dus een prediking, zo
zou je het ook kunnen zeggen, waarin de lieden
van die stad „recht en genade” werd verkondigd.
Dat het Baälsaltaar met de daarbijbehorende
paal was afgebroken, dat was recht. Dat de ver-
eerders van die afgod nog niet waren afgebro-
ken, dat was genade. Dat hen daarenboven nog
de weg gewezen werd, hoe ze weer in de rechte
verhouding tot God **konden komen, dat was**
't ware een dubbele genade.

Hoe hadden de Abriëzrieten in de schuld moeten
vallen. Hoe hadden ze hun zonden moeten belij-
den, God om vergeving moeten vragen en Hem
tevens moeten danken dat Hij hen nog gespaard
had, en de weg wilde wijzen, waardoor het tus-
sen de HEERE en hen weer goed zou kunnen ko-
men.

Doch van de prediking verstonden zij blijkbaar
niets. Want zij werden kwaad op hem, die dit
stuk hen geleverd had. De vraag was alleen
maar: Wie heeft dit gedaan? Want dat was de
speelbreker van hun zondig leven. De man die
dit gedaan had, was een rustverstoorder. Die
man keerde de bestaande orde om. Die kon men
niet ongestraft laten. Men ging daarom in de
vroeg morgen naarstig op onderzoek uit, om de
dader te vinden. Zij deden overal navraag. „Zo
zeide de één tot de ander: Wie heeft dit stuk
gedaan? En als zij onderzochten en navraagden.
Iedereen die ze tegen kwamen, werd om inlich-
tingen gevraagd. Heb jij iets gezien? Heb jij iets
gehoord? Zou jij ons kunnen vertellen, wie het
Baälsaltaar heeft omgeworpen enz.? Tenslotte,
ja, ze kwamen er achter. Gideon, de zoon van
Joas, de dorpsoverste, had hen dit geleverd.

Jullie hebben, al **lezende** natuurlijk, zitten dan-
ken: Wat heeft dat ons nu te zeggen? Die Abiëz-
rieten zijn allang dood. Wij hebben geen Baälsal-
taren met daarbij behorende palen. Derhalve, de-
ze dingen raken ons niet.

Ik zou zeggen, vrienden, een weinig geduld nog.
Wat denken jullie van de Bal, in het jaar 1974?
Nee, als ik „bal” schrijf, is dat echt geen druk-
fout. Ik bedoel heel echt de „voet-bal”. Is dat
niet een afgod, is dat niet dé afgod? En dan die
„palen”, ik bedoel natuurlijk „doel-palen”. Maar
het zijn toch ook palen en ze behoren bij de
„bal”. Half Nederland buigt er voor? Wie buigt
er eigenlijk niet voor? En welke offers worden
daar dagelijks niet aan gebracht? Voor een top-
voetballer betaalt men miljoenen guldens, on-
danks de niveleeringspolitiek van het kabinet —
den Uil! De kranten worden half gevuld met
voetbaluitslagen. Het R.D. doet daar niet aan
mee gelukkig, maar het kan toch wel eens nut-

tig en nodig zijn dat de dwaasheid van ons volk
onder de aandacht wordt gebracht.

Jongens en meisjes worden jullie op de scholen
en op je werk niet met deze afgodendienst ge-
konfronteerd? En wat zijn dan menigmaal de ge-
volgen? Men wordt er hysterisch van. De voet-
ballers staan onder een zodanige strenge bewa-
king, als koningen zelfs niet te beurt valt. Wor-
den ze als goden vereerd of niet? En dan te we-
ten dat het jongens zijn, die het meer in hun
benen hebben zitten dan in hun hoofd. Want
soms kunnen ze amper tot tien tellen. Ik dacht
dat jullie me wel begrepen.

Hoe ver ga je daar zelf ook in mee? Want wat
de massa doet, eer bewijst, om daar tegen in te
gaan, dat valt niet mee. Want dan kom je spoed-
ig alleen te staan.

Dezelfde prediking, die van de „daad” van Gi-
deon en zijn mannen uitging, wordt vandaag nog
gehoord, al is het dan op een andere manier.
Het evangelie wordt op zo velerlei wijze verkon-
digd. Er zijn nog heel wat mensen in Nederland,
dank zij Gods genade, die de zonden aanwijzen
en die oproepen om weder te keren tot de HEE-
RE. Mensen, die figuurlijk gesproken, de afge-
den omverwerpen en de palen afbreken. Zij ge-
tuigen van oordelen, die komende zijn, wanneer
men voortgaat met kwaad te doen. Zij wijzen
ook de weg der ontkoming van de toorn Gods,
namelijk door het geloof in de Heere Jezus Chris-
tus, Die met ene offerande een volkomen ge-
noegdoening heeft teweegebracht. „Recht en ge-
nade wordt nog verkondigd. O zeker, ik weet
ook dat er veel een evangelie verkondigd wordt
náár de mens. Bij zodanige predikers is het
„kwaad geen kwaad meer”. Het wordt veelser
goed gepraat. Men heeft de synthese tussen
„kerk en wereld” gevonden. Doch wanneer men
een vriend van de wereld wil zijn, dan wordt
men een vijand van God genaamd. Jongens, meis-
jes, geeft daar acht op! Jullie leven midden in
de wereld en de zuigkracht daarvan is geweldig
groot. En het hart van een natuurlijk mens ligt
die kant uit.

Doch afgedacht van alle „verleiders”, zijn er toch
ook nog die op het rechte spoor ons zoeken te
leiden. En die verkondigen nog „recht en gena-
de”. Dat het recht is als er rampen in de wereld
zijn, en dat het recht zou zijn als ook ons die
rampen zouden treffen. Zij verkondigen dat het
genade is als men nog leeft, want niemand heeft
het verdiend. Zij getuigen er ook van dat de
HEERE ons laat leven, omdat Hij nog geen lust
in onze dood heeft, maar dat Hij daarin lust
heeft, dat we leven zouden, eeuwig leven, door
het geloof in Zijn Zoon.

Hoe moest dit iedereen in verwondering brengen
over de goedertierenheden des HEEREN, die
toch „echt” elke morgen nieuw over ons zijn.

Doch wat hoor je er van, wat zie je er van? Zijn
jullie er van onderste boven, of vinden jullie
het misschien ook de gewoonste zaken van de
wereld, dat men buigt voor de afgoden, op aller-
lei gebied, en dat de HEERE er geen eind aan
maakt? Een mens van nature is helaas zo. Zijn
ogen moeten er echt voor geopend worden, want
anders is hij precies **eender** als die Abriëzrieten.
Wanneer er een spaak gestoken wordt in het rad
van het zondige leven, ook van óns zondige le-
ven, nemen we het dan in dank aan? Of rijst
dan de toorn op in ons binnenste. Je zegt het
dan misschien nog niet, maar je denkt dan toch:
Die vent altijd met zijn Of: Dat wijf weet
nu altijd wat Als je goed gaat zien, wie je
eigenlijk bent, dan wordt het wonder steeds gro-
ter dat de HEERE er nog geen eind aan gemaakt
heeft. Dan zeg je: HEERE, waarom hebt U mij
nu nog gespaard, terwijl er zoveel anderen door
de dood dagelijks worden weggenomen? Als U
mij ook weg zoudt nemen, dan zoudt Ge recht
zijn in al Uw weg en werk. En dat is ook zo.
Maar nu kent Zijn goedheid in het gans heelal
geen perk. Hij is nabij de ziel die tot Hem zucht.
Ik zou zeggen: Laten we het voor ditmaal hier-
bij houden: Hij is nabij de ziel, die tot Hem
zucht. Ik hoop dat jullie maar veel het zuchten
om genade zullen mogen beoefenen. Want dat
blijft toch ook waar:

Wie Hem aanroept in de pood,

Die vindt Zijn gunst oneindig groot.

Met een hartelijke groet, jullie aller vriend,

Ds. H. C. v. d. Ent.

Boekbesprekingen

HET BOEK RUTH door Ds. J. D. Barth
Boekhandel G. J. van Horssen - Barneveld

Dit werk bevat 21 meditaties over het boek Ruth. De ouderen onder ons zullen zich de schrijver hiervan nog wel herinneren. Hij was een geliefde prediker, die onderwezen was in het koninkrijk Gods. De uitgever kwam tot de uitgave ter gelegenheid van het 10-jarig bestaan van zijn zaak. Vanaf 1 juli tot 10 augustus a.s. zal het boek te koop zijn voor de speciale jubileumprijs van f 9,75. Daarna wordt de prijs f 13,50. We behoeven dit werkje niet aan te bevelen. De inhoud spreekt voor zichzelf. De schrijver spreekt nog nadat hij gestorven is. Het is onze hartelike wens, dat velen dit boek met zegen voor eigen hart en leven mogen lezen.

De heer van Horssen zorgde voor een keurige uitgave.

Ds. Hans Bouma **DE AARDE VAN GODS DROMEN**. Uitgeverij Meinema - Delft.

Dit boek in pocket-vorm bevat 17 bijbelse verkenningen. Het heeft een omvang van 96 blz. Naast de verkenningen zijn liederen van Bouma uit verschillende bundels overgenomen.

De schrijver weet zijn gedachten goed onder woorden te brengen. Het boek leest gemakkelijk. Het is met talent geschreven. Bouma zegt dingen, die tot nadenken aanleiding geven.

Dat wil niet zeggen, dat de schrijver een Schriftuurlijk geluid laat horen. De titel van het boek valt al op. Is het naar de Schrift om te spreken van Gods dromen? Gaat het om de aarde, om de mens op aarde, om het komende rijk of gaat alles om God? Moeten we God als Bondgenoot van de mens zien? Zo zijn er veel meer vragen te stellen.

De wijze waarop over de Heere wordt gesproken noemen we oneerbiedig. Een paar voorbeelden. Op blz. 31 vinden we deze zin: „Een schepping, waar God mee speelt en stoelt dat het een lieve lust is”. Op blz. 33 lezen we: „Hoe eenzaam zou God zijn, wanneer er geen schepping meer tegenover Hem was om mee te spelen en te stoelen”. Op blz. 60 staat: „God hoopt op mensen, die zijn eenzaamheid doorbreken door te antwoorden op zijn zo vaak herhaalde roep: „Waar ben je adam?””. We zouden veel meer kunnen aan halen, maar dit is genoeg.

We willen tenslotte nog iets overnemen uit de 13e verkenning: Heil buiten de kerk. We lezen op blz. 70/71: „Het is zeer gemêleerd gezelschap, dat door Jezus wordt verrast met de invitatie: „Komt, gezegenden mijns Vaders, beërft het Koninkrijk, dat u bereid is van de grondlegging der wereld af”. Er zijn kerkmensen bij, maar ook mensen, die nooit tot een kerk hebben behoord. Gelovigen en niet-gelovigen - vrolijk

lopen ze door elkaar. Maar van hoe verschillende huize zij ook zijn, één ding hebben ze gemeen: hun liefde voor het herderschap, hun pastorale inslag, hun harts-tochtelijk verlangen naar gerechtigheid en vrede...”. In dit boek worden gedachten vertolkt, die ook bij anderen leven, maar die de onze niet kunnen zijn. Het boek kost f 7,90.

H. te Merwe **LEGIONAIR BIJ DE VAL VAN JERUZALEM** B.V. Uitgeverij „De Banier” - Utrecht.

Dit boek bevat een verhaal, dat in hoofdzaak gaat over Bernulf, de zoon van een edeling uit de Betuwe. Het was in de tijd, toen de Romeinen hier waren en de baas speelden. Bernulf neemt dienst in het leger en komt ten slotte in Judea. Hij maakt beleg en de verovering van Jeruzalem mee. Hij gedraagt zich dapper en wordt een en andermaal bevorderd in rang. Het eigen vaderland blijft trekken en zo neemt hij ontslag uit het leger. Hij keert naar de ouderlijke hoeve terug. Hij is weggegaan als vereerder van zijn voorvaderlijke afgoden, maar hij is in zijn diensttijd in aanraking met Christenen en tenslotte wordt hij een belijder van het Christelijk geloof. De overgang tot het Christendom is vrij oppervlakkig beschreven. We vinden ~~daarin niets van wat we b.v. weten van Cornelius en Van de Meulen~~.

Overigens is het een mooi boek. We krijgen enig idee van het oorlogswee van die dagen en van de wijze waarop Jeruzalem ten koste van veel mensenlevens ten val gebracht werd.

Het boek heeft een omvang van 239 blz. en kost in geplastificeerde band f 9,90.

H. van Erkel **JONGENS ONDER ELKAAR**. B.V. Uitgeverij „De Banier” - Utrecht.

Of is de schrijver H. te Merwe? Die naam lezen we op de band. Het is in elk geval een boek in de geest van Te Merwe. Het verhaal gaat over JanWillem en enkele andere jongens. Er komen allerlei voorvallen in voor. Een paar jongens zijn er bij, wanneer een tankauto met benzine op een gewone auto inrijdt. De klap komt zo hard aan, dat de benzine in brand vliegt. De chauffeur van de personen-auto weet toch nog zijn auto achteruit te rijden. Een broer van een van de jongens gaat achter het stuur van de brandende tankauto zitten en rijdt die weg naar veiliger plaats. Dan ontploft de tank. Het lijkt allemaal erg onwaarschijnlijk. Een van de jongens steelt het zendingsgeld op school. Het komt uit. Later steelt deze jongen weer. Hij krijgt berouw en erkent zijn diefstal. Hij geeft het gestolene terug. Het berouw heeft niet veel diepgang.

Het boek heeft een omvang van 95 blz. en kost f 6,75.

Pleun R. Troost **DE MOLEN VAN MOERLAND** B.V. Uitgeverij „De Banier” - Utrecht.

De schrijver verplaatst ons naar de dagen van de tweede wereldoorlog. Hij brengt ons in aanraking met verschillende inwoners van Moerland. We lezen van Hannes, die Kees, een zwerver, opneemt. Beide mannen nemen in het boek een grote plaats in. Ook de hond Flink, die zich in verschillende situaties flink gedraagt. We leven mee met een jodinnetje, dat onder een andere naam thuis komt op de molen en later wegens dreigend gevaar ergens anders verborgen wordt. We vernemen het een en ander van de molenaar en zijn vrouw en hun zoon, die ondergronds werk verricht en van anderen. Maar men leze zelf. Het is een goed boek voor de jeugd. En ouderen, die de oorlog hebben meegemaakt, zullen hier wel een en ander vinden, dat eigen herinneringen doet bovenkomen. Het boek telt 155 blz. en kost in geplastificeerde band f 7,90.

J. H. R. Verboom **DE WEG DOOR DE DUISTERNIS** en **HET PAD LANGS DE ROTSSEN** B.V. Uitgeverij „De Banier” - Utrecht.

Dit zijn twee boeken, die een verhaal bevatten uit de tijd van de dertig-jarige oorlog van 1618 - 1648, die in ~~Duitsland~~ veel ellende teweeggebracht heeft. Het verhaal gaat in hoofdzaak over vier kinderen van een predikant, die wreed vermoord werd. De moeder was al eerder gestorven. De kinderen raken al dadelijk uit elkaar en maken alle vier heel veel mee. Tenslotte breken er gelukkiger dagen aan en na velen jaren krijgen de kinderen, die inmiddels groot geworden zijn, toch weer contact met elkaar en is er een blijweezien. Het verhaal is spannend beschreven. We leven de tijd van oorlog en druk helemaal in. Er komen wel eens ontmoetingen voor, die wat onwaarschijnlijk aandoen, maar dat doet niets af aan de waarde van deze boeken. De schrijver heeft gepoogd er een degelijk christelijk verhaal van te maken. De boeken hebben een omvang van 153 en 134 blz en kosten in geplastificeerde band per stuk f 8,75 en samen f 16,50. B.

ISRAËLREIZEN:

31 augustus (15 dg)
reisl. Ds. J. W. Verwey

21 september (15 dg)
reisl. Ds. C. Treure

5 oktober (15 dg)
reisl. Ds. J. Smit

RIJNREIZEN:

M.S. ROTTERDAM
10 augustus (8 dg)
reisl. Ds. M. Vlietstra
7 september (8 dg)
Reisleider Ds W. Verboom

M.S. „BASILEA”
27 juli (8 dg)
reisl. Ds. J. Hovius
Met M.S. „Ursula”
30 augustus (12 dg)
Reisleider Ds W. van Gorssel

TOURINGCARREIZEN:

29 juli (12 dg) Millstatt
5 augustus (12 dg) Millstatt
jongerenreis

2 september (12 dg) Millstatt
reisl. de Heer L. Fraanje

EIGEN IKV-HOTEL IN MILLSTATT

8 augustus (10 dg) Serfaus
22 augustus (10 dg) Serfaus
reisl. Burgemeester A. C. Ph. Hardonck
jongerenreis
Verder nog vele vlieg-, touringcar- en treinreizen

BON - Stuur mij gratis IKV reisgids
Naam:
Adres:
Plaats:

Voor al Uw boeken, bijbels en psalmboeken

BELEEFD AANBEVELEND

Boekhandel van Leeuwen

POSTBUS 39, URK

TELEFOON 05277 - 1783

B.G.G. 05250 - 1531

HARTELIJK WELKOM IN ELBURG

op de **ZENDINGSDAG**, uitgaande van de Chr. Geref. Kerk te Elburg, op **D.V. woensdag 24 juli 1974** in het gebouw van de Gereformeerde Kerk, Vrijheidstraat.

MORGENSAMENKOMST:

Aanvang 10.30 uur.
Liding:
Ds. H. van Leeuwen, Elburg
Spreekers:
Ds. G. Bouw, Scheveningen
Ds. H. C. v. d. Ent, Katwijk aan Zee.

MIDDAGSAMENKOMST:

Aanvang 14.00 uur.
Spekers:
Ds. P. Beekhuis, Noordeloos
Ds. Tj. de Jong, Ned. Herv. Pred. te Garderen voor Spaanse Evang. Zending.
Sluiting:
Ds. N. de Jong, Driebergen.

Het adres voor al Uw
GOEDE BOEKEN

lees- en prentenboeken, bijbels (uitsluitend statenvertaling) en psalm boekjes is

G. KOOL

Stationssingel 50 - Veenendaal
Telefoon 08385 - 13978 - Postbus 177

(Uw bestelling ongefrankeerd: antwoordnummer 77)

DENK OM

UW HART!

Een teveel aan gewicht kan fataal zijn! Maar onverantwoorde vermageringsmethoden kunnen ook nadelig zijn. Bestel daarom de beslist veilige en doeltreffende

Vermageringskruiden

Kuur voor een maand f 8,50

(verzendkosten inbegrepen)

Drogisterij

SIKKING

Barvoetstraat 5
Haarlem
Telefoon 023-312882
Giro 190609

Voor bijbels, boeken en muziek
is **LINDENBERG** uniek!

Grote voorraad
Snelle levering,
ook van de allernieuwste uitgaven

LINDENBERG'S BOEKHANDEL

Slaak 4-8 (postbus 4209)
ROTTERDAM-16
Telefoon 010 - 11 16 07

PLAATST UW ADVERTENTIE IN „BEWAAR HET PAND”

Volgende week verschijnt:
DE MORGEN DER MENSHEID
Hoe Prof. Oosterhoff Genesis 2 en 3 leest
door Ds. JOH. FRANCKE

In dit boek toest de schrijver de uitleg door prof. dr. B. J. Oosterhoff te Apeldoorn aan Gen. 2 en 3 gegeven, om die uitleg in hoofdzaken af te wijzen. Tegen over prof. Oosterhoff wordt in een apart hoofdstuk ook de toerekening van Adams eerste zondeschuld op grond van Romeinen 5 als goede leer der Schriftgetrouwe kerk gehandhaafd.

Een zeer actueel boek - prijs f 15,00
Ook in de boekhandel

UITGEVERIJ J. BOERSMA - ENSCHEDE

reizen
AMICITIA
bv

Vakantiereizen in Interkerkelijk Verband
Schimmelpenninckstraat 12, Zwijndrecht,
telefoon 078 - 22020.